

Рівненський державний гуманітарний університет

(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра екології, географії та туризму

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 06. Географія Рівненської області

Спеціальність 014 Середня освіта (Географія)
(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Географія)»

Освітній ступінь магістр
(бакалавр/магістр)

Інститут, факультет, відділення Психолого-природничий факультет
(назва інституту, факультету, відділення)

2020 – 2021 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «*Географія Рівненської області*» для здобувачів освітнього ступеня *магістр* галузі знань *01 Освіта/Педагогіка* спеціальності *014 Середня освіта (Географія)* за освітньо-професійною програмою «Середня освіта (Географія)».

Мова навчання: українська.

Розробники: **Мартинюк В.О.**, кандидат географічних наук, професор кафедри екології, географії та туризму;
Глінська С.О., кандидат біологічних наук, доцент кафедри екології, географії та туризму

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології, географії та туризму

Протокол № 11 від «28» серпня 2020 року

Завідувач кафедри екології, географії та туризму проф. Лико Д.В.

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією психолого-природничого факультету.

Протокол №4 від «2» вересня 2020 року

Голова навчально-методичної комісії доц.Сяська І.О.

© Мартинюк В.О., Глінська С.О., 2020
© РДГУ, 2020

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 5,0	Галузь знань <u>01 Освіта/Педагогіка</u>	Обов'язкова	
Модулів — 2	Спеціальність <u>014 Середня освіта (Географія)</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів — 2		2-й	2-й
Загальна кількість годин — 150		Семестр	
		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних — 4,0 самостійної роботи студента — 5,0	Освітній рівень: другий (магістерський) рівень	22 год.	4 год.
		Практичні	
		28 год.	8 год.
		Лабораторні	
		– год.	– год.
		Самостійна робота	
		100 год.	138 год.
		Індивідуальні завдання: 20	
Вид контролю: іспит			
Передумови для вивчення дисципліни: вивчення дисциплін відповідно до освітньої програми			

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «*Географія Рівненської області*» є формування у студентів знань про фізико-географічні особливості Рівненської області, географічне положення, адміністративний устрій, клімат, ґрунти, водойми, рослинний та тваринний світ, природоохоронний комплекс, населення, релігійний стан, розвиток господарства, пам'ятки історії та культури, про місця народження і діяльність видатних земляків.

2.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «*Географія Рівненської області*» є:
– розширення знання про суспільно-географічне положення Рівненської області, історико-географічні аспекти заселення та освоєння, природно-ресурсний потенціал території, геодемографічну ситуацію, особливості розвитку і функціонування її господарства;

– оволодіння вміннями користуватися різними джерелами інформації для знаходження, систематизації, презентації різноманітної краєзнавчої інформації, встановлювати зв'язки в системі географічних знань та формування на цій основі ключових компетенцій, що сприятимуть активній соціально-відповідальній поведінці у географічному просторі Рівненщини;

– ознайомлення з принципами раціонального використання природних ресурсів Рівненської області;

– вміння практично застосовувати здобуті географічні знання, оцінювати стан природи Рівненської області та окремих районів і вплив на неї господарської діяльності людини;

– розвиток пізнавального інтересу до об'єктів і процесів навколишнього світу, інтелектуальних і творчих здібностей у процесі географічних спостережень, дослідження проблемних питань, самостійного набуття нових краєзнавчих знань;

– виховання бережливого ставлення до природи і ресурсів (Рівненської області, адміністративного району).

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні володіти наступними **компетентностями**:

загальними:

ЗК 2. Знання і розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК 4. Здатність виявляти, ставити і вирішувати проблеми, застосовувати знання на практиці.

фаховими:

ФК 5. Здатність належно використовувати географічну термінологію, ефективно і вільно передавати географічні ідеї, принципи і теорії письмовими, усними та візуальними засобами.

ФК 7. Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному глобалізованому світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати і пояснювати особливості геопросторової організації ландшафтних систем, ресурсного потенціалу, населення і господарства України.

ФК 10. Здатність організувати практичну та науково-дослідницьку роботу учнів та здобувачів вищої освіти із вивчення географії країн, регіонів світу та України.

Очікувані результати навчання:

ПРН 4. Знати особливості просторових відносин у природі та суспільстві, просторову диференціацію географічного середовища і соціально-економічної діяльності людини, функціональні і просторові зв'язки та взаємозалежності у системі «природа-населення-господарство» на різних територіальних рівнях.

ПРН 5. Уміти аналізувати основні типи соціальних, економічних і політичних структур сучасного світу та України, установлювати зв'язки між ними на різних територіальних рівнях.

ПРН 8. Уміти характеризувати регіони, ландшафти і місцевості, пояснювати їх особливості і взаємозв'язки, сформовані географічним положенням та іншими географічними чинниками.

ПРН 9. Знати та розуміти роль і місце України та її регіонів у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку.

ПРН 13. Формувати у здобувачів вищої освіти та учнів уміння користуватися географічною та картографічною мовою в освітньому процесі, застосовувати алгоритми користування картографічною продукцією під час характеристики окремих географічних об'єктів і територій.

ПРН 17. Уміти реалізовувати в освітньому процесі зміст, структуру шкільної науково-дослідницької роботи з географії (у тому числі в польових умовах) та виконувати географічні завдання різних рівнів.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 150 годин / 5,0 кредити ECTS.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ФІЗИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РОЗТАШУВАННЯ ОБЛАСТІ

Тема 1. Рівненщина на карті України.

Територія Рівненської області. Географічні відомості про Рівненську область в минулому. Місце в національній економічній системі. Адміністративно-територіальний устрій. Основні характеристики адміністративно-територіального поділу та формування об'єднаних територіальних громад. Суспільно-географічне положення Рівненської області. Напрями досліджень історії Рівненської області. Джерела з історії краю. Комплексне дослідження населеного пункту. Походження географічних назв місцевості Рівненської області. Сучасні тенденції суспільного життя Рівненщини за роки незалежності та новітні тенденції.

Тема 2. Географічне положення Рівненської області.

Географічне положення та його оцінка. Кордони: етнічні межі, державні кордони та сучасний адміністративно-територіальний устрій. Основні географічні сталі території. Види географічного положення території: природно-географічне (ландшафтне, природно-ресурсне), історико-географічне (часи заселення та господарського освоєння території, типи природокористування), етнодемографічне, соціально-, економіко-географічне (промислове, аграрне, лісогосподарське), транспортно-географічне, цивілізаційно (культурно)-географічне, конфесійно-географічне, політико-географічне (геополітичне), геоекологічне, математико-географічне тощо. Геолого-геоморфологічні особливості.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПРИРОДНІ УМОВИ І БАГАТСТВА РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Тема 3. Рельєф Рівненської області.

Форми земної поверхні Рівненської області. Особливості рельєфу області. Фізична карта області. Різноманітність та утворення основних форм рельєфу. Унікальні форми рельєфу області. Вплив діяльності людини на поверхню (кар'єри, терикони, насипи).

Тема 4. Мінерали, гірські породи та корисні копалини.

Мінерали, гірські породи та корисні копалини Рівненської області. Залежність між формами поверхні та гірськими породами. Базальти, торф, туфи, граніти, габро, вапняки, глини, піски, крейда тощо.

Тема 5. Кліматичні особливості Рівненської області.

Погодні умови. Погода та її показники: температура повітря, вітер, хмарність, опади. Сезонні погодні умови і явища області. Неприятливі погодні явища. Особливості клімату та його зміни за даними місцевих спостережень. Кліматична карта області.

Тема 6. Водойми.

Води суходолу. Водні багатства. Різноманіття вод суходолу. Річки (основні та їх притоки): характер течії, джерела живлення, особливості режиму (межень, повінь, паводок, льодостав). Походження назв місцевих водойм. Озера, їх різноманітність та рекреаційний потенціал. Болота: поширення, причини заболочення. Штучні водойми та водотоки: ставки,

водосховища, зрошувальні канали. Підземні води: умови залягання та використання. Використання вод суходолу, проблема забруднення та охорона.

Тема 7. Ґрунти.

Земельні ресурси та їх раціональне використання. Основні типи ґрунтів, їх властивості. Карта ґрунтів області. Використання ґрунтів. Проблеми ґрунтів: ерозія, хімізація, засолення. Меліоративні заходи. Рекультивация.

Тема 8. Рослинний і тваринний світ.

Рослинний покрив і його залежність від форм поверхні, клімату, вод. Рослинність: найбільш поширені види рослин та рослинні угруповання. Рослини, занесені до Червоної Рівненщини. Види рослин та грибів, що підлягають особливій охороні на території області. Тваринний світ: різноманітність диких тварин у своїй місцевості. Тваринний світ, особливості його поширення на місцевості (тварини лісів, лук, водойм). Тварини, занесені до Червоної книги. Перелік видів тварин, що охороняються. Бернська конвенція. Рамсарська конвенція. Бонська конвенція. Бухарестська конвенція. Зелена книга України. Вашингтонська конвенція. Червоний список Міжнародного союзу охорони природи. Природно-заповідний фонд Рівненської області.

Тема 9. Населення Рівненської області та його господарська діяльність.

Населення. Особливості заселення території, чисельність, природний та механічний рух населення. Розселення: міські і сільські населені пункти області. Особливості статевікової структури, національного складу населення, розселення та трудові ресурси. Комплексна характеристика населеного пункту. Особливості мови, звичаїв, обрядів та релігії. Видатні земляки. Природні (культурні) пам'ятки.

Тема 10. Господарська діяльність та транспорт.

Господарська діяльність. Місце області у господарському комплексі України. Галузі господарства. Розвиток галузей промисловості в межах області (району). Проблеми, перспективи розвитку. Промислові підприємства, посіви основних сільськогосподарських культур та транспортні шляхи. Найбільші підприємства Рівненської області, їх продукція та розташування. Сільське господарство. Фермерство. Транспорт: головні залізничні, автомобільні, повітряні, водні шляхи сполучення та вокзали області, трубопроводи.

Тема 11. Освіта та дозвілля.

Головні освітні та наукові заклади й установи. Основні заклади та об'єкти культури і спорту. Охорона здоров'я і курортне господарство. Розвиток туризму. Відомі природні та культурні пам'ятки, туристичні маршрути та центри Рівненщини. Заклади для занять спортом та відпочинку.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Фізико-географічне розташування області.													
Тема 1. Рівненщина на карті України.	13	2	2	–	–	9	13	–	1	–	–	12	

Тема 2. Географічне положення Рівненської області.	13	2	2	-	-	9	14	1	1	-	-	12
Разом – за змістовним модулем 1	26	4	4	-	-	18	27	2	2	-	-	24
Змістовий модуль 2. Природні умови і багатства рівненської області.												
Тема 3. Рельєф Рівненської області.	13	2	2	-	-	9	12	-	-	-	-	12
Тема 4. Мінерали, гірські породи та корисні копалини.	15	2	4	-	-	9	12	-	-	-	-	12
Тема 5. Кліматичні особливості Рівненської області.	13	2	2	-	-	9	13	1	-	-	-	12
Тема 6. Водойми.	15	2	4	-	-	9	13,5	0,5	1	-	-	12
Тема 7. Ґрунти.	13	2	2	-	-	9	13,5	0,5	1	-	-	12
Тема 8. Рослинний і тваринний світ.	13	2	2	-	-	9	15	-	1	-	-	14
Тема 9. Населення Рівненської області та його господарська діяльність.	15	2	4	-	-	9	15,5	0,5	1	-	-	14
Тема 10. Господарська діяльність та транспорт.	13	2	2	-	-	9	15,5	0,5	1	-	-	14
Тема 11. Освіта та дозвілля.	14	2	2	-	-	10	13	-	1	-	-	12
Разом – за змістовним модулем 2	124	18	24	-	-	82	123	3	6	-	-	114
Усього годин	150	22	28	-	-	100	150	4	8	-	-	138

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
1.	Методика розрахунку географічного центру території.	2
2.	Розробка і створення комплексного географічного атласу адміністративного району області.	2
3.	Географічне положення і адміністративно-територіальний устрій Рівненської області.	2
4.	Мінерали, гірські породи та корисні копалини Рівненської області.	4

5.	Кліматичні умови і ресурси. Неприятливі погодні явища. Вплив погоди на господарську діяльність людини. Аналіз погоди за поточний місяць.	2
6.	Поверхневі води та підземні води. Гідрологічні спостереження. Штучні гідрографічні об'єкти Рівненської області.	4
7.	Ґрунтовий і рослинний покрив. Тваринний світ. Ландшафти і фізико-географічне районування.	2
8.	Природно-заповідний фонд (ПЗФ) Рівненської області.	2
9.	Топонімія. Населення та етнічний склад Рівненської області (кількість населення та його динаміка, демографічна ситуація, міграції, статево-вікова, етнолінгвістична, релігійна структура населення, система розселення тощо).	4
10.	Промисловість: найбільші підприємства області, їх продукція та розташування. Транспорт, невиробнича сфера, внутрішні та зовнішні економічні зв'язки.	2
11.	Рекреаційні і туристські ресурси. Суспільно-географічна характеристика системи освіти і науки Рівненської області. Суспільно-географічна характеристика системи охорони здоров'я Рівненської області.	2
Разом		28 год.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
1	2	3	
1.	Заселення території Рівненської області та розвиток адміністративно-територіального устрою. Історичний огляд. <i>(Методи оцінювання: реферат).</i>	10	14
2.	Комплексне дослідження населеного пункту. Видатні постаті Рівненщини. <i>(Методи оцінювання: реферат).</i>	10	14
3.	Горизонтальне і вертикальне розчленування рельєфу території адміністративного району. <i>(Методи оцінювання: реферат).</i>	10	14
4.	Гірські породи й мінерали, що поширені в своїй місцевості: їх властивості, залягання. Відслонення порід. Корисні копалини та їх використання. <i>(Методи оцінювання: реферат).</i>	10	14
5.	Кліматична карта області. <i>(Методи оцінювання: реферат).</i>	10	14
6.	Підземні води: умови залягання та використання. <i>(Методи оцінювання: реферат).</i>	10	14
7.	Карта ґрунтів області. Використання ґрунтів. <i>(Методи оцінювання: реферат).</i>	10	14
8.	Рослинність: найбільш поширені дикорослі види рослин та рослинні угруповання. Рослини, занесені до Червоної	10	14

	книги. Тваринний світ: різноманітність диких тварин у своїй місцевості. Тварини, занесені до Червоної книги. (Методи оцінювання: реферат).		
9.	Літературне краєзнавство. Мистецтво краю. Визначні історико-архітектурні пам'ятки. (Методи оцінювання: реферат).	10	14
10	Промисловість: найбільші підприємства області, їх продукція та розташування. Сільське господарство. Фермерство. (Методи оцінювання: реферат).	10	12
	Разом	100* год.	138 год.

Примітка: 100*/138 – денна форма/ заочна форма навчання

7. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАУКОВО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ.

1. Скласти словник термінів та понять за матеріалами курсу (5 балів).
2. Підготувати презентацію про корисні копалини Рівненщини (5 балів).

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни «Географія Рівненської області» використовують наступні методи навчання:

- МН1 – словесний метод (лекція, співбесіда, дискусія тощо);
- МН2 – практичний метод (практичні заняття);
- МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
- МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- МН6 – самостійна робота (розв'язання завдань).
- МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

9. МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль знань з дисципліни викладач здійснює за рейтинговою системою. Результати навчальної діяльності студентів оцінюють за 100-бальною шкалою.

а) поточний контроль знань:

- оцінювання усних відповідей на занятті;
- оцінювання контрольних робіт;
- оцінювання завдань для самостійної роботи;
- тестовий контроль.

б) підсумковий контроль знань:

- оцінювання усних відповідей на заліку.

МО1 – іспит;

МО2 – усне або письмове опитування;

МО4 – тестування;

МО5 – командні проекти;

МО6 – реферати, есе;

МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

МО8 – презентації та виступи на наукових заходах;

МО9 – захист практичних робіт;

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента під час оцінювання результатів поточного та підсумкового контролів є такі:

- виконання усіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;

- глибина засвоєння та характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних та інших інформаційних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, в їхньому взаємозв'язку та розвитку;
- характер відповідей на запропоновані питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність, повнота тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення для вирішення практичних завдань.

10. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.

Визначити за допомогою якісних критеріїв мінімальний пороговий рівень оцінки і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку. Зазначити використовувану числову (рейтингову) шкалу.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Контроль за процесом засвоєння студентами курсу та якістю знань здійснюватиметься у ході поточного та підсумкового контролю. Оцінювання знань студентів здійснюється за 100 бальною шкалою. Поточний контроль передбачає:

– перевірку знань студентів у ході практичних занять (усні відповіді, виконання презентацій, виконання навчально-дослідних завдань, проектів, перевірка письмових завдань самостійної підготовки);

– представлення проекту, за темою передбаченими змістовими модулями.

Виконання індивідуального проекту з вивчення курсу оцінюються за 10 бальною шкалою.

Поточне тестування та самостійна робота											ІНДЗ	ПК (іспит)	Сума
ЗМ 1						ЗМ 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	10	40	100
3	3	3	5	3	5	3	3	5	3	3			
2 бали (ВПР)	2 бали (ВПР)	2 бали (ВПР)	2+2 бали (ВПР)	2 бали (ВПР)	2+2 бали (ВПР)	2 бали (ВПР)	2 бали (ВПР)	2+2 бали (ВПР)	2 бали (ВПР)	2 бали (ВПР)	10	40	100
+1 бал (ВСП) = 3 бали	+1 бал (ВСП) =	+1 бал (ВСП) =	+1 бал (ВСП) =	+1 бал (ВСП) =	+1 бал (ВСП) =	+1 бал (ВСП) =	+1 бал (ВСП) =	+1 бал (ВСП) =	+1 бал (ВСП) =	+1 бал (ВСП) =			

	3 бали	3 бали	5 балів	3 бали	5 балів	3 бали		5 балів	бали				
Модульний контроль – 6							Модульний контроль – 5						

Примітка: ВІР – виконання практичної роботи; ВСР – виконання самостійної роботи.

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- навчально-методичні матеріали з курсу;
- методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи студентів.

13. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Територія Рівненської області. Географічні відомості про Рівненську область в минулому.
2. Основні характеристики адміністративно-територіального поділу та формування об'єднаних територіальних громад.
3. Суспільно-географічне положення Рівненської області. Напрями досліджень історії Рівненської області.
4. Сучасні тенденції суспільного життя Рівненщини за роки незалежності та новітні тенденції.
5. Географічне положення та його оцінка.
6. Кордони: етнічні межі, державні кордони та сучасний адміністративно-територіальний устрій.
7. Основні географічні сталі території.
8. Види географічного положення території.
9. Форми земної поверхні Рівненської області.
10. Унікальні форми рельєфу області. Вплив діяльності людини на поверхню (кар'єри, терикони, насипи).
11. Мінерали, гірські породи та корисні копалини Рівненської області.
12. Залежність між формами поверхні та гірськими породами.
13. Базальти, торф, туфи, граніти, габро, вапняки, глини, піски, крейда тощо.
14. Погодні умови. Погода та її показники: температура повітря, вітер, хмарність, опади.
15. Сезонні погодні умови і явища області.
16. Неприятливі погодні явища.
17. Особливості клімату та його зміни за даними місцевих спостережень. Кліматична карта області.
18. Води суходолу. Водні багатства. Різноманіття вод суходолу.
19. Річки (основні та їх притоки): характер течії, джерела живлення, особливості режиму (межень, повінь, паводок, льодостав). Походження назв місцевих водойм.
20. Озера, їх різноманітність та рекреаційний потенціал.
21. Болота: поширення, причини заболочення.
22. Штучні водойми та водотоки: ставки, водосховища, зрошувальні канали.
23. Підземні води: умови залягання та використання. Використання вод суходолу, проблема забруднення та охорона.
24. Земельні ресурси та їх раціональне використання.
25. Основні типи ґрунтів, їх властивості. Карта ґрунтів області. Використання ґрунтів.
26. Проблеми ґрунтів: ерозія, хімізація, засолення. Меліоративні заходи. Рекультивация.
27. Рослинний покрив і його залежність від форм поверхні, клімату, вод.
28. Рослинність: найбільш поширені види рослин та рослинні угруповання.
29. Рослини, занесені до Червоної Рівненщини.
30. Види рослин та грибів, що підлягають особливій охороні на території області.
31. Тваринний світ: різноманітність диких тварин у своїй місцевості.
32. Тваринний світ, особливості його поширення на місцевості (тварини лісів, лук, водойм).
33. Тварини, занесені до Червоної книги.

34. Перелік видів тварин, що охороняються. Бернська конвенція. Рамсарська конвенція. Бонська конвенція. Бухарестська конвенція.
35. Зелена книга України.
36. Вашингтонська конвенція.
37. Червоний список Міжнародного союзу охорони природи. ПРИРОДНО-заповідний фонд Рівненської області.
38. Населення. Особливості заселення території, чисельність, природний та механічний рух населення.
39. Розселення: міські і сільські населені пункти області. Особливості статево-вікової структури, національного складу населення, розселення та трудові ресурси.
40. Комплексна характеристика населеного пункту. Особливості мови, звичаїв, обрядів та релігії.
41. Видатні земляки. Природні (культурні) пам'ятки.
42. Господарська діяльність. Місце області у господарському комплексі України.
43. Галузі господарства. Розвиток галузей промисловості в межах області (району).
44. Промислові підприємства, посіви основних сільськогосподарських культур та транспортні шляхи.
45. Найбільші підприємства Рівненської області, їх продукція та розташування.
46. Сільське господарство. Фермерство.
47. Транспорт: головні залізничні, автомобільні, повітряні, водні шляхи сполучення та вокзали області, трубопроводи.
48. Головні освітні та наукові заклади й установи.
49. Основні заклади та об'єкти культури і спорту.
50. Охорона здоров'я і курортне господарство.
51. Розвиток туризму.
52. Відомі природні та культурні пам'ятки, туристичні маршрути та центри Рівненщини.
53. Заклади для занять спортом та відпочинку.

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Географічна енциклопедія України : в 3-х т. / відп. ред. О. М. Маринич. К. : Укр. енцикл. М. П. Бажана, 1990. Т. 2 : 3 – О. 480 с.
2. Географічна енциклопедія України : в 3-х т. / відп. ред. О. М. Маринич. К. : Укр. енцикл. М. П. Бажана, 1993. Т. 3 : П – Я. 480 с.
3. Геренчук К.І. Природа Рівненської області. Львів: Вища школа, 1976. 156 с.
4. Грищенко Ю. М., Мудрак О. В., Бартчук І. Природно-заповідна мережа Рівненщини // Еколог. вісн. 2004. № 3. С. 22–25.
5. Коротун І.М., Коротун Л.К. Географія Рівненської області. Навч. підручник: Рівне, 1996. 380 с.
6. Лашта В. Географія Надслучанського краю : наук.-пізнав. посіб. Рівне : Волин. береги, 2003. 92 с.
7. Лико Д. В., Мартинюк В. О., Савчук Р. І., Сокол Т. К. Краєзнавство: Фізична географія Рівненської області. Рівне: Волинські береги, 2013. 64 с.
8. Мольчак Я. О. Рівне: природа, господарство та екологічні проблеми : монографія. Національний ун-т водного господарства та природокористування. Рівне : НУВГП, 2008. 312 с.
9. Реєнт О.П. Основи краєзнавства : підруч. для студ. вищ. навч. закл. Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. 276 с.
10. Рівненська область: географічний атлас. Моя мала Батьківщина. К: ТОВ Видавництво Мапа, 2017. 20 с.

Допоміжна

11. Велесик П. Таємниці лісів Рівненщини : худож.-докум. кн. Рівне : Азалія, 2001. 214 с.

12. Виткалов С. В. Рівненщина: культурно-мистецький потенціал в парадигмах сучасності : монографія. Рівнен. держ. гуманіт. ун-т , Рівнен. обл. центр нар. творчості. Рівне : Дятлик М. С., 2012. 415 с.
13. Івченко А. Містечка України: Довідник. К.: НВП Картографія, 2000. 184 с.
14. Літературна Рівненщина : антологія / упоряд. Л. Рибенко. – Рівне : Оповідач, 2010. – 471 с.
15. Пащук І. Літературно-краєзнавча енциклопедія Рівненщини. Рівне : Волин. обереги, 2005. 212 с.
16. Рівне: підприємства та установи. Рівне : Міжнародний поліграфічний центр, 1999. 31 с.
17. Рівненщина туристична : путівник / упоряд. Н. Бурець-Струк, О. Матвійчук. К. : Світ Успіху, 2007. 383 с.
18. Рівненщина. 10 років незалежності України. Рівне : ВАТ Рівненська друкарня, 2001. 17 с.
19. Сіренко І., Швед Л. Пропагування геолого-геоморфологічних знань шляхом створення і використання в навчальному процесі мережі пам'яток неживої природи місцевого значення (на прикладі Березнівського району Рівненської області). // Вісник Львів. ун-ту. Серія географічна. 2006. Вип. 33. С. 382–391.
20. Столярчук Б. Митці Рівненщини : енциклопедичний довідник. Вид. 2-ге. доп. й перероб. Рівне : О. Зень, 2011. 386 с.
21. Художники Рівненщини : альманах Рівнен. обл. орг. Нац. спілки худож. України / ред. Б. Столярчук. Рівне : О. Зень ; Рівнен. Друк., 2008. 100 с.

15. Інформаційні (Інтернет) ресурси

22. Карта ґрунтів Рівненської області [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Режим доступу: <https://superagronom.com/karty/karta-gruntiv-ukrainy>
23. Інтерактивні карти родовищ корисних копалин [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Режим доступу: <http://minerals-ua.info/golovna/interaktivni-karti-rodovishh-korisnix-kopalin/>
24. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/operativ/oper_new.html
25. Списки пам'яток України. Визначні пам'ятки Рівненської області [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Режим доступу: <http://ua.dorogovkaz.com/dostoprimechatelnosti.php>
26. Головні пам'ятки України: Рівненська область [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Режим доступу: https://ua.igotoworld.com/ua/article/855_glavnye-dostoprimechatelnosti-ukrainy.htm

Бібліотеки:

1. РДГУ: абонент №1 – м. Рівне, вул. Пластова, 31.
2. Абонент №2 – м. Рівне, вул. Толстого, 3.
3. Абонент №3 – м. Рівне, вул. Пластова, 41.
4. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека– м. Рівне, майдан Короленка, 6, тел.22-10-63.

Робоча програма навчальної дисципліни «*Географія Рівненської області*».
Перезатверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 20__-20__ навчальний рік на засіданні кафедри _____

Розділ робочої програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол від “ ____ ” _____ 20__ року № ____

Завідувач кафедри _____ проф. Лико Д.В.

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету

Протокол від “ ____ ” _____ 20__ року № ____

Голова навчально-методичної комісії _____ доц. Сяська І.О.

Робоча програма навчальної дисципліни «*Географія Рівненської області*».
Перезатверджена без змін та доповнень (зі змінами та доповненнями) на 20__-20__ навчальний рік на засіданні кафедри _____

Розділ робочої програми навчальної дисципліни	Зміни і доповнення

Протокол від “ ____ ” _____ 20__ року № ____

Завідувач кафедри _____ проф. Лико Д.В.

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією факультету

Протокол від “ ____ ” _____ 20__ року № ____

Голова навчально-методичної комісії _____ доц. Сяська І.О.

Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології і педагогіки
Психолого-природничий факультет
Кафедра екології, географії та туризму

Назва дисципліни	Географія Рівненської області
Викладач	Мартинюк Віталій Олексійович, кандидат географічних наук, проф. кафедри екології, географії та туризму;
Профайл викладача на сайті кафедри	Сайт кафедри: https://kegt-rshu.in.ua/
Е-mail викладача:	vitalii.martyniuk@rshu.edu.ua
Посилання на освітній контент дисципліни в CMS Moodle (за наявності) або на іншому ресурсі	https://kegt-rshu.in.ua/
Консультації	<i>Очні консультація: понеділок з 11:00 до 13:00 On-line консультація: п'ятниця з 11:00 до 13:00</i>

Анотація дисципліни

Навчальний курс «*Географія Рівненської області*» спрямований на формування у здобувачів вищої освіти знань про суспільно-географічне положення Рівненської області, історико-географічні аспекти заселення та освоєння, природно-ресурсний потенціал території, геодемографічну ситуацію, особливості розвитку і функціонування її господарства.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 5,0	Галузь знань <u>01 Освіта/Педагогіка</u>	Обов'язкова	
Модулів — 2	Спеціальність <u>014 Середня освіта (Географія)</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів — 2		2-й	2-й
Загальна кількість годин — 150		Семестр	
		3-й	3-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних — 4,0 самостійної роботи студента — 5,0	Освітній рівень: другий (магістерський) рівень	22 год.	4 год.
		Практичні	
		28 год.	8 год.
		Лабораторні	
		– год.	– год.
		Самостійна робота	
		100 год.	138 год.
Індивідуальні завдання: 20			
Вид контролю: іспит			
Передумови для вивчення дисципліни: вивчення дисциплін відповідно до освітньої програми			

Передумови

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «*Географія Рівненської області*» значно підвищиться, якщо студент попередньо опанував матеріалом дисциплін відповідно до освітньої програми.

Мета і завдання дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «*Географія Рівненської області*» є формування у студентів знань про фізико-географічні особливості Рівненської області, географічне положення, адміністративний устрій, клімат, ґрунти, водойми, рослинний та

тваринний світ, природоохоронний комплекс, населення, релігійний стан, розвиток господарства, пам'ятки історії та культури, про місця народження і діяльність видатних земляків.

Основними завданнями вивчення дисципліни «*Географія Рівненської області*» є:

– оволодіння вміннями користуватися різними джерелами інформації для знаходження, систематизації, презентації різноманітної краєзнавчої інформації, встановлювати зв'язки в системі географічних знань та формування на цій основі ключових компетенцій, що сприятимуть активній соціально-відповідальній поведінці у географічному просторі Рівненщини;

– ознайомлення з принципами раціонального використання природних ресурсів Рівненської області;

– вміння практично застосовувати здобуті географічні знання, оцінювати стан природи Рівненської області та окремих районів і вплив на неї господарської діяльності людини;

– розвиток пізнавального інтересу до об'єктів і процесів навколишнього світу, інтелектуальних і творчих здібностей у процесі географічних спостережень, дослідження проблемних питань, самостійного набуття нових краєзнавчих знань;

– виховання бережливого ставлення до природи і ресурсів (Рівненської області, адміністративного району).

2.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні володіти наступними **компетентностями**:

загальними:

ЗК 2. Знання і розуміння предметної області та розуміння професії.

ЗК 4. Здатність виявляти, ставити і вирішувати проблеми, застосовувати знання на практиці.

фаховими:

ФК 5. Здатність належно використовувати географічну термінологію, ефективно і вільно передавати географічні ідеї, принципи і теорії письмовими, усними та візуальними засобами.

ФК 7. Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному глобалізованому світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати і пояснювати особливості геопросторової організації ландшафтних систем, ресурсного потенціалу, населення і господарства України.

ФК 10. Здатність організувати практичну та науково-дослідницьку роботу учнів та здобувачів вищої освіти із вивчення географії країн, регіонів світу та України.

Очікувані результати навчання:

ПРН 4. Знати особливості просторових відносин у природі та суспільстві, просторову диференціацію географічного середовища і соціально-економічної діяльності людини, функціональні і просторові зв'язки та взаємозалежності у системі «природа-населення-господарство» на різних територіальних рівнях.

ПРН 5. Уміти аналізувати основні типи соціальних, економічних і політичних структур сучасного світу та України, установлювати зв'язки між ними на різних територіальних рівнях.

ПРН 8. Уміти характеризувати регіони, ландшафти і місцевості, пояснювати їх особливості і взаємозв'язки, сформовані географічним положенням та іншими географічними чинниками.

ПРН 9. Знати та розуміти роль і місце України та її регіонів у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку.

ПРН 13. Формувати у здобувачів вищої освіти та учнів уміння користуватися географічною та картографічною мовою в освітньому процесі, застосовувати алгоритми

користування картографічною продукцією під час характеристики окремих географічних об'єктів і територій.

ПРН 17. Уміти реалізовувати в освітньому процесі зміст, структуру шкільної науково-дослідницької роботи з географії (у тому числі в польових умовах) та виконувати географічні завдання різних рівнів.

Дидактична карта дисципліни

Теми заняття, кількість годин	Форма діяльності	Методи навчання і оцінювання	Оцінювання аудиторної роботи	Завдання самостійної роботи, години	Література, інформаційні ресурси	Оцінювання самостійної роботи	Термін виконання самостійної роботи
Змістовий модуль 1.							
Змістовий модуль 1. Фізико-географічне розташування області.							
Тема 1. Тема 1. Рівненщина на карті України. (2 год.) Практична робота 1. Методика розрахунку географічного центру території. (2 год.)	Лекція Практична	МН1, МН3 МН2, МН3, МО2, МО9	 2 бали	Тема 1. Заселення території Рівненської області та розвиток адміністративно-територіального устрою. Історичний огляд. (10 год.) МН6, МО2	1; 6; 8; 9; 10; 18	1 бал	на практичній роботі
Тема 2. Географічне положення Рівненської області. (2 год.) Практична робота 2. Розробка і створення комплексного географічного атласу адміністративного району області. (2 год.)	Лекція Практична	МН1, МН3 МН2, МН3, МО2, МО9	 2 бали	Тема 2. Комплексне дослідження населеного пункту. Видатні постаті Рівненщини. (10 год.) МН6, МО2	1; 2; 4; 8; 9; 10; 13; 19; 20	1 бал	на практичній роботі
Змістовий модульний контроль	Тести	МО4	6 балів				
Змістовий модуль 2. Природні умови і багатства рівненської області.							
Тема 3. Рельєф Рівненської області. (2 год.) Практична	Лекція Практична	МН1, МН3 МН2, МН3,	 2 бали	Тема 3. Горизонтальне і вертикальне розчленування рельєфу	1; 3; 5; 7; 10	1 бал	на практичній роботі

робота 3. Географічне положення і адміністративно-територіальний устрій Рівненської області (2 год.)	на	МО2, МО9		території адміністративного району. (10 год.) МН6, МО6			
Тема 4. Мінерали, гірські породи та корисні копалини. (2 год.) Практична робота 4. Мінерали, гірські породи та корисні копалини Рівненської області. (4 год.)	Лекція Практична	МН1, МН3 МН2, МН3, МО2, МО9	2+2 бали	Тема 4. Гірські породи й мінерали, що поширені в своїй місцевості: їх властивості, залягання. Відслонення порід. Корисні копалини та їх використання. (10 год.) МН6, МО6	3; 5; 7; 10	1 бал	на практичній роботі
Тема 5. Кліматичні особливості Рівненської області. (2 год.) Практична робота 5. Кліматичні умови і ресурси. Неприятливі погодні явища. Вплив погоди на господарську діяльність людини. Аналіз погоди за поточний місяць. (2 год.)	Лекція Практична	МН1, МН3 МН2, МН3, МО2, МО9	2 бали	Тема 5. Кліматична карта області. (10 год.) МН6, МО5	3; 6; 8	1 бал	на практичній роботі
Тема 6. Водойми. (2 год.) Практична робота 6. Поверхневі води та підземні води. Гідрологічні спостереження. Штучні гідрографічні об'єкти Рівненської області.	Лекція Практична	МН1, МН3 МН2, МН3, МО2, МО9	2+2 бали	Тема 6. Підземні води: умови залягання та використання. (10 год.) МН6, МО6	2; 3; 5; 7; 10	1 бал	на практичній роботі

(4 год.)							
Тема 7. Ґрунти (2 год.) Практична робота 7. Ґрунтовий і рослинний покрив. Тваринний світ. Ландшафти і фізико-географічне районування. (2 год.)	Лекція Практична	МН1, МН3 МН2, МН3, МО2, МО9	2 бали	Тема 7. Карта ґрунтів області. Використання ґрунтів. (10 год.) МН6, МО6	3; 5; 7; 10	1 бал	на практичній роботі
Тема 8. Рослинний і тваринний світ. (2 год.) Практична робота 8. Природно-заповідний фонд (ПЗФ) Рівненської області. (2 год.)	Лекція Практична	МН1, МН3 МН2, МН3, МО2, МО9	2 бали	Тема 8. Рослинність: найбільш поширені дикорослі види рослин та рослинні угруповання. Рослини, занесені до Червоної книги. Тваринний світ: різноманітність диких тварин у своїй місцевості. Тварини, занесені до Червоної книги (10 год.) МН6, МО6	3; 4; 5; 7; 10; 11	1 бал	на практичній роботі
Тема 9. Населення Рівненської області та його господарська діяльність. (2 год.) Практична робота 9. Топонімія. Населення та етнічний склад Рівненської області (кількість населення та його динаміка, демографічна ситуація, міграції, статево-	Лекція Практична	МН1, МН3 МН2, МН3, МО2, МО9	2 бали	Тема 9. Літературне краєзнавство. Мистецтво краю. Визначні історико-архітектурні пам'ятки. (10 год.) МН6, МО6	3; 4; 5; 7; 10; 12; 13; 14; 18; 20	1 бал	на практичній роботі

вікова, етнолінгвістична, релігійна структура населення, система розселення тощо). (2 год.)							
Тема 10. Господарська діяльність та транспорт. (2 год.) Практична робота 10. Промисловість: найбільші підприємства області, їх продукція та розташування Транспорт, невиробнича сфера, внутрішні та зовнішні економічні зв'язки. (2 год.)	Лекція Практична	МН1, МН3 МН2, МН3, МО2, МО9	2 бали	Тема 10. Промисловість: найбільші підприємства області, їх продукція та розташування. (5 год.) МН6, МО6	3; 4; 5; 7; 10; 17	1 бал	на практичній роботі
Тема 11. Освіта та дозвілля. (2 год.) Практична робота 11. Рекреаційні і туристські ресурси. Суспільно-географічна характеристика системи освіти і науки Рівненської області. Суспільно-географічна характеристика системи охорони здоров'я Рівненської області. (2 год.)	Лекція Практична	МН1, МН3 МН2, МН3, МО2, МО9	2 бали	Тема 11. Сільське господарство. Фермерство. (5 год.) МН6, МО6	3; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 17; 20	1 бал	на практичній роботі
Змістовий модульний контроль	Тести	МО4	5 балів				
Підсумковий контроль	Презентація	МО2, МО10	40 балів	Виконання ІНДЗ	Захист ІНДЗ	10 балів	Згідно розкладу

	результатів навчання						
--	----------------------	--	--	--	--	--	--

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни «Географія Рівненської області» використовують наступні методи навчання:

- МН1 – словесний метод (лекція, співбесіда, дискусія тощо);
- МН2 – практичний метод (практичні заняття);
- МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
- МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- МН6 – самостійна робота (розв'язання завдань).
- МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Контроль знань з дисципліни викладач здійснює за рейтинговою системою. Результати навчальної діяльності студентів оцінюють за 100-бальною шкалою.

а) поточний контроль знань:

- оцінювання усних відповідей на занятті;
- оцінювання контрольних робіт;
- оцінювання завдань для самостійної роботи;
- тестовий контроль.

б) підсумковий контроль знань:

- оцінювання усних відповідей на заліку.

МО1 – іспит;

МО2 – усне або письмове опитування;

МО4 – тестування;

МО5 – командні проекти;

МО6 – реферати, есе;

МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

МО8 – презентації та виступи на наукових заходах;

МО9 – захист практичних робіт;

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента під час оцінювання результатів поточного та підсумкового контролів є такі:

- виконання усіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина засвоєння та характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних та інших інформаційних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, в їхньому взаємозв'язку та розвитку;
- характер відповідей на запропоновані питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність, повнота тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення для вирішення практичних завдань.

Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет, інше обладнання для:

- комунікації та опитувань,
- виконання домашніх завдань,

- виконання завдань практичної роботи,
- виконання завдань самостійної роботи,
- проходження тестування (поточний, модульний, підсумковий контроль).

Програмне забезпечення для роботи з освітнім контентом дисципліни та виконання передбачених видів освітньої діяльності.

Політика дисципліни

При організації освітнього процесу здобувачі вищої освіти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу у РДГУ, Положення про академічну доброчесність, Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти, Положення про практики, Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти. Кожен викладач ставить здобувачам вищої освіти систему вимог та правил поведінки здобувачів вищої освіти на заняттях, доводить до їх відома методичні рекомендації щодо виконання різних видів робіт. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність під час практичного заняття; (не)допустимість пропусків та запізень на заняття; правила користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття; відповідальність за несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

Політика доброчесності

Здобувач вищої освіти виконуючи самостійну або індивідуальну роботу (реферат, есе, тощо) повинен дотримуватись політики доброчесності. У разі наявності плагіату в індивідуальній роботі здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати ще раз індивідуальні завдання, які передбаченні у силабусі.

Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма контролю: екзамен/ залік.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в розподіл балів, які отримують студенти при вивченні дисципліни.

Рівень знань оцінюється згідно Положення про оцінювання знань і умінь студентів РДГУ:

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зарах
82-89	B	дуже добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки,	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	

			кількість яких незначна			
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задов	
60-63	E	достатньо	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадов	не зарах
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадов	не зарах

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання лабораторних досліджень; оцінка (бали) за практичну діяльність під час практик; оцінка за ІНДЗ; оцінка (бали) за курсову роботу; оцінка (бали) за участь у наукових конференціях, олімпіадах, підготовку наукових публікацій тощо.

Здобувачам вищої освіти надається право підвищувати свій рейтинг лише шляхом складання іспитів за графіком екзаменаційної сесії.

Залік виставляється за результатами поточного модульного контролю, проводиться по завершенню вивчення навчальної дисципліни.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Контроль за процесом засвоєння студентами курсу та якістю знань здійснюватиметься у ході поточного та підсумкового контролю. Оцінювання знань студентів здійснюється за 100 бальною шкалою. Поточний контроль передбачає:

– перевірку знань студентів у ході практичних занять (усні відповіді, виконання презентацій, виконання навчально-дослідних завдань, проектів, перевірка письмових завдань самостійної підготовки);

– представлення проекту, за темою передбаченими змістовими модулями.

Виконання індивідуального проекту з вивчення курсу оцінюються за 10 бальною шкалою.

Поточне тестування та самостійна робота											ІНДЗ	ПК (іспит)	Сума
ЗМ 1							ЗМ 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11			
3	3	3	5	3	5	3	3	5	3	3			
2 бали (ВІР) +1 бал (ВСР) = 3 бали	2 бали (ВІР) +1 бал (ВСР) = 3 бали	2 бали (ВІР) +1 бал (ВСР) = 3 бали	2+2 бали (ВІР) +1 бал (ВСР) = 5 балів	2 бали (ВІР) +1 бал (ВСР) = 3 бали	2+2 бали (ВІР) +1 бал (ВСР) = 5 балів	2 бали (ВІР) +1 бал (ВСР) = 3 бали	2 бали (ВІР) +1 бал (ВСР) = 3 бали	2+2 бали (ВІР) +1 бал (ВСР) = 5 балів	2 бали (ВІР) +1 бал (ВСР) = 3 бали	2 бали (ВІР) +1 бал (ВСР) = 3 бали			
Модульний контроль – 6							Модульний контроль – 5						

Примітка: ВІР – виконання практичної роботи; ВСР – виконання самостійної роботи.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Територія Рівненської області. Географічні відомості про Рівненську область в минулому.
2. Основні характеристики адміністративно-територіального поділу та формування об'єднаних територіальних громад.
3. Суспільно-географічне положення Рівненської області. Напрями досліджень історії Рівненської області.
4. Сучасні тенденції суспільного життя Рівненщини за роки незалежності та новітні тенденції.
5. Географічне положення та його оцінка.
6. Кордони: етнічні межі, державні кордони та сучасний адміністративно-територіальний устрій.
7. Основні географічні сталі території.
8. Види географічного положення території.
9. Форми земної поверхні Рівненської області.
10. Унікальні форми рельєфу області. Вплив діяльності людини на поверхню (кар'єри, терикони, насипи).
11. Мінерали, гірські породи та корисні копалини Рівненської області.
12. Залежність між формами поверхні та гірськими породами.
13. Базальти, торф, туфи, граніти, габро, вапняки, глини, піски, крейда тощо.
14. Погодні умови. Погода та її показники: температура повітря, вітер, хмарність, опади.
15. Сезонні погодні умови і явища області.
16. Неприятливі погодні явища.
17. Особливості клімату та його зміни за даними місцевих спостережень. Кліматична карта області.
18. Води суходолу. Водні багатства. Різноманіття вод суходолу.
19. Річки (основні та їх притоки): характер течії, джерела живлення, особливості режиму (межень, повінь, паводок, льодостав). Походження назв місцевих водойм.
20. Озера, їх різноманітність та рекреаційний потенціал.
21. Болота: поширення, причини заболочення.
22. Штучні водойми та водотоки: ставки, водосховища, зрошувальні канали.
23. Підземні води: умови залягання та використання. Використання вод суходолу, проблема забруднення та охорона.
24. Земельні ресурси та їх раціональне використання.
25. Основні типи ґрунтів, їх властивості. Карта ґрунтів області. Використання ґрунтів.
26. Проблеми ґрунтів: ерозія, хімізація, засолення. Меліоративні заходи. Рекультивация.
27. Рослинний покрив і його залежність від форм поверхні, клімату, вод.
28. Рослинність: найбільш поширені види рослин та рослинні угруповання.

29. Рослини, занесені до Червоної Рівненщини.
30. Види рослин та грибів, що підлягають особливій охороні на території області.
31. Тваринний світ: різноманітність диких тварин у своїй місцевості.
32. Тваринний світ, особливості його поширення на місцевості (тварини лісів, лук, водойм).
33. Тварини, занесені до Червоної книги.
34. Перелік видів тварин, що охороняються. Бернська конвенція. Рамсарська конвенція. Бонська конвенція. Бухарестська конвенція.
35. Зелена книга України.
36. Вашингтонська конвенція.
37. Червоний список Міжнародного союзу охорони природи. ПРИРОДНО-заповідний фонд Рівненської області.
38. Населення. Особливості заселення території, чисельність, природний та механічний рух населення.
39. Розселення: міські і сільські населені пункти області. Особливості статево-вікової структури, національного складу населення, розселення та трудові ресурси.
40. Комплексна характеристика населеного пункту. Особливості мови, звичаїв, обрядів та релігії.
41. Видатні земляки. Природні (культурні) пам'ятки.
42. Господарська діяльність. Місце області у господарському комплексі України.
43. Галузі господарства. Розвиток галузей промисловості в межах області (району).
44. Промислові підприємства, посіви основних сільськогосподарських культур та транспортні шляхи.
45. Найбільші підприємства Рівненської області, їх продукція та розташування.
46. Сільське господарство. Фермерство.
47. Транспорт: головні залізничні, автомобільні, повітряні, водні шляхи сполучення та вокзали області, трубопроводи.
48. Головні освітні та наукові заклади й установи.
49. Основні заклади та об'єкти культури і спорту.
50. Охорона здоров'я і курортне господарство.
51. Розвиток туризму.
52. Відомі природні та культурні пам'ятки, туристичні маршрути та центри Рівненщини.
53. Заклади для занять спортом та відпочинку.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Географічна енциклопедія України : в 3-х т. / відп. ред. О. М. Маринич. К. : Укр. енцикл. М. П. Бажана, 1990. Т. 2 : 3 – О. 480 с.
2. Географічна енциклопедія України : в 3-х т. / відп. ред. О. М. Маринич. К. : Укр. енцикл. М. П. Бажана, 1993. Т. 3 : П – Я. 480 с.
3. Геренчук К.І. Природа Рівненської області. Львів: Вища школа, 1976. 156 с.
4. Грищенко Ю. М., Мудрак О. В., Бартчук І. Природно-заповідна мережа Рівненщини // Еколог. вісн. 2004. № 3. С. 22–25.
5. Коротун І.М., Коротун Л.К. Географія Рівненської області. Навч. підручник: Рівне, 1996. 380 с.
6. Лашта В. Географія Надслучанського краю : наук.-пізнав. посіб. Рівне : Волин. береги, 2003. 92 с.
7. Лико Д. В., Мартинюк В. О., Савчук Р. І., Сокол Т. К. Краєзнавство: Фізична географія Рівненської області. Рівне: Волинські береги, 2013. 64 с.
8. Мольчак Я. О. Рівне: природа, господарство та екологічні проблеми : монографія. Національний ун-т водного господарства та природокористування. Рівне : НУВГП, 2008. 312 с.

9. Реснт О.П. Основи краєзнавства : підруч. для студ. вищ. навч. закл. Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. 276 с.
10. Рівненська область: географічний атлас. Моя мала Батьківщина. К: ТОВ Видавництво Мапа, 2017. 20 с.

Допоміжна

11. Велесик П. Таємниці лісів Рівненщини : худож.-докум. кн. Рівне : Азалія, 2001. 214 с.
12. Виткалов С. В. Рівненщина: культурно-мистецький потенціал в парадигмах сучасності : монографія. Рівнен. держ. гуманіт. ун-т , Рівнен. обл. центр нар. творчості. Рівне : Дятлик М. С., 2012. 415 с.
13. Івченко А. Містечка України: Довідник. К.: НВП Картографія, 2000. 184 с.
14. Літературна Рівненщина : антологія / упоряд. Л. Рибенко. – Рівне : Оповідач, 2010. – 471 с.
15. Пащук І. Літературно-краєзнавча енциклопедія Рівненщини. Рівне : Волин. обереги, 2005. 212 с.
16. Рівне: підприємства та установи. Рівне : Міжнародний поліграфічний центр, 1999. 31 с.
17. Рівненщина туристична : путівник / упоряд. Н. Бурець-Струк, О. Матвійчук. К. : Світ Успіху, 2007. 383 с.
18. Рівненщина. 10 років незалежності України. Рівне : ВАТ Рівненська друкарня, 2001. 17 с.
19. Сіренко І., Швед Л. Пропагування геолого-геоморфологічних знань шляхом створення і використання в навчальному процесі мережі пам'яток неживої природи місцевого значення (на прикладі Березнівського району Рівненської області). // Вісник Львів. ун-ту. Серія географічна. 2006. Вип. 33. С. 382–391.
20. Столярчук Б. Митці Рівненщини : енциклопедичний довідник. Вид. 2-ге. доп. й перероб. Рівне : О. Зень, 2011. 386 с.
21. Художники Рівненщини : альманах Рівнен. обл. орг. Нац. спілки худож. України / ред. Б. Столярчук. Рівне : О. Зень ; Рівнен. Друк., 2008. 100 с.

Інформаційні (Інтернет) ресурси

22. Карта ґрунтів Рівненської області [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Режим доступу: <https://superagronom.com/karty/karta-gruntiv-ukrainy>
23. Інтерактивні карти родовищ корисних копалин [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Режим доступу: <http://minerals-ua.info/golovna/interaktivni-karti-rodovishh-korisnix-kopalin/>
24. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/operativ/oper_new.html
25. Списки пам'яток України. Визначні пам'ятки Рівненської області [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Режим доступу: <http://ua.dorogovkaz.com/dostoprimechatelnosti.php>
26. Головні пам'ятки України: Рівненська область [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Режим доступу: https://ua.igotoworld.com/ua/article/855_glavnye-dostoprimechatelnosti-ukrainy.htm

Бібліотеки:

1. РДГУ: абонент №1 – м. Рівне, вул. Пластова, 31.
2. Абонент №2 – м. Рівне, вул. Толстого, 3.
3. Абонент №3 – м. Рівне, вул. Пластова, 41.
4. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека– м. Рівне, майдан Короленка, 6, тел.22-10-63.